

Open space – metodiken

Om metoden

På svenska kallas den ofta Öppet forum och är en metod som gör det möjligt för alla att komma till tals, fungerar för 5-1000 deltagare. Metoden erbjuder ett demokratiskt sätt att byta erfarenheter och/eller genomföra utvecklings- och förändringsarbete.

En Open Space kan pågå i någon timme - eller upp till en eller flera dagar! Kan genomföras med omsorgsfull planering innan men också "kastas in" med kort varsel under en utbildnings- eller konferensdag. Det är en mycket flexibel metod.

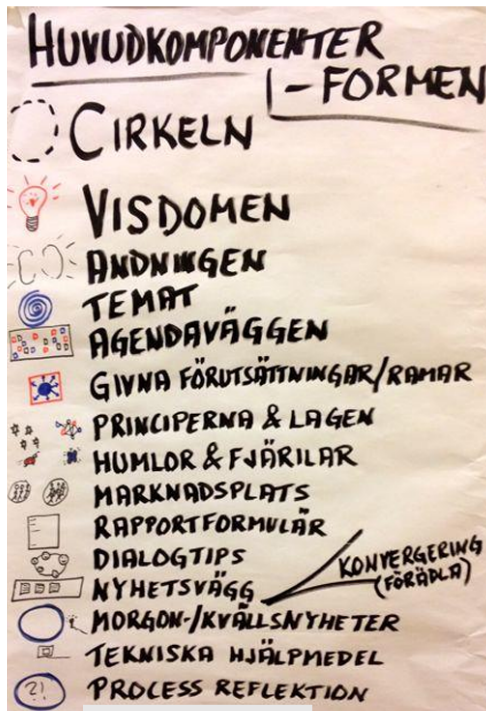
Att ge open space (att "öppna fältet") innebär att underlätta för människor att agera på ett naturligt sätt. Det vill säga: Att ta ansvar för det som motiverar och engagerar dem.

Open Space-metodiken utvecklades av den amerikanske organisationskonsulten Harrison Owen. Inspirationen kom från hans observation att de mest kreativa och produktiva dialogerna ofta uppstod vid informella möten, som vid fika och kaffeapparaten.

Grunden i metoden

Open Space är en demokratisk metod som syftar till att skapa utrymme för dialog kring komplexa och stora frågor. Metoden bygger på deltagarnas frivillighet och självorganisering, vilket innebär att de själva sätter agendan, introducerar ämnen och bildar grupper.

Metoden baseras på tydliga principer och värderingar och skapar därför en miljö för innovationer, problemlösning, kreativitet, lagarbete och snabb förändring.

Huvudkomponenterna i metoden:

Cirkeln, visdomen, andningen

Inledningen genomförs i en stor cirkel. Facilitatorns jobb är att "öppna mötet" så fort som möjligt så att mötet kan lämnas över till deltagarna. Hela tiden facilitatorn förklarar, går han runt inne i cirkeln.

Gör deltagarna medvetna om cirkeln och dess betydelse. Titta på varandra och notera visdomen som finns i rummet och i cirkeln och som är den visdom som behövs för att arbeta med temat för dagen.

Ta också ett djup andetag och landa där vi är nu.

Temat

Tänkbara teman kan vara ideér och möjligheter för:

- Organisationens framtid
- Samhällets framtid
- Bestämma strategisk riktning
- Planera projekt
- Starta upp projekt
- Utveckla standarder för verksamheten mm....

Agendaväggen (som sedan blir marknadsplatsen)

Peka ut agendaväggen som är tom och göra deltagarna medvetna om den, uppmärksamma den och uppmärksamma betydelsen av att utforma agendan tillsammans under dagen.

Här kommer sedan alla att få möjlighet att skriva upp ämnen, frågor eller annat som känns viktigt och engagerande kopplat till temat. Det man tar ansvar för är att starta upp mötet och skriva in ämnet i mallen.

Deltagarna vill ofta kombinera ämnen som de tror är likadana. Vi uppmuntrar dem att låta bli eftersom olika samtalsledare ofta har mycket olika idéer bakom sina ämnen.

Påminna om att det inte finns någon plan B.

Ramarna

En tydlig förklaring av ramarna, vad som är förhandlingsbart, begränsningar gör under öppnandet så att alla deltagare förstår vilka parametrar som utgör utrymmets yttre gräns. När en definierar begränsningarna så definieras samtidigt det utrymme där deltagarna har frihet att använda sin kreativitet, nyfikenhet och fantasi.

De fyra principerna

- **Vilka som än kommer är rätt personer** (förstärker visdomen att hitta lösningar finns i rummet och att deltagarna inte ska oroa sig för vilka som inte är närvarande och inte få panik över det)
- **Vad som än händer är det enda som kan ske** (bibehåller uppmärksamheten på bästa möjliga arbete här och nu och inte fundera över "vad vi borde ha gjort")
- **När det än börjar är det rätt tid** (påminner om att kreativiteten inte kan kontrolleras)
- **När det är slut så är det slut** (uppmuntrar deltagarna att fortsätta samtalen så länge de har energi. Detta kan resultera i kortare arbetspass där de inte fyller hela den tillgängliga tiden eller grupparbeten som är längre än den angivna tiden)

Lagen om rörlighet

Om du som deltar upptäcker att du är i en situation där du varken lär dig eller bidrar med något, har du ansvar att gå vidare, antingen till en annan arbetsgrupp eller till en annan plats. Metoden bygger på fikarastens dynamik, kaos och kreativitet. Varje individ bestämmer själv när man vill delta eller inte.

Humlebeteende

En av effekterna av lagen om rörlighet i Open Space-möten är att det är tillåtet att bete sig som en humla och vara med en stund i ett samtal och sen flytta sig till ett annat samtal, att "humla runt"! När vi gör så hjälps vi åt att korsbefrukta konferensen. Humlebeteendet frigör energi och ger oss lärmöjligheter. Om du stannar kvar när en annan humlar vidare behöver du inte lägga energi på att fundera över varför personen lämnade samtalet. När det kommer en ny person in i ett samtal är det spännande att se vad nytilskottet har med sig för tankar och erfarenheter.

Så här går det till:

Förberedelser innan mötet:

Mötesledningen bestämmer övergripande syftet med övningen - en rubrik - det vill säga inom vilka ramar skall ni ha öppet forum? Bestäm även hur uppföljningen ska gå till, vad händer efter att övningen är avslutad, hur fortsätter arbetet?

Mötet startas:

Deltagarna samlas i en cirkel i ett stort rum. Rubriken/ämnet för dialogen presenteras. Mötesledaren berättar om mötesformen och vilka praktiska förutsättningar som gäller, till exempel hur många grupper man kommer att jobba i. Berätta om grundfilosofin, de fyra principerna och lagen om rörlighet!

Deltagarna skapar agendan:

Mötesledaren frågar efter ämnesförslag. De som vill bidra skriver upp sina ämnen exempelvis på A4/A3-blad och sätter upp på en vägg. Blir det fler förslag än antal grupper/sittningar så kan ledare och deltagare hjälpas åt att samla liknande ämnen under övergripande frågor.

Deltagarna väljer samtal:

Utifrån de anmälda ämnena skapas ett schema med de föreslagna dialogämnena på väggen. Alla deltagare går sedan fram till väggen och väljer vilket samtal/vilken grupp de vill delta i genom att notera sitt namn på det aktuella bladet.

Grupperna bildas:

Självstyrande samtalsgrupper bildas. Antingen i cirklar/olika bord i det stora rummet eller i grupprum som möbleras med stolar i en cirkel med eller utan bord. Personen som kom med ämnesförslaget startar samtalet i gruppen.

Rapporter sätts upp på nyhetsväggen: Alla förslag och idéer som diskuteras dokumenteras under mötets gång. Färdiga rapporter sätts efterhand upp på en rapportvägg så att deltagarna direkt kan ta del av varandras idéer.

Handlingsplaner skrivs: Varje grupp föreslår hur deras förslag ska tas tillvara, gärna i en kort, skriftlig handlingsplan. OBS! Om ni bara har tid för ett kortare Open Space kan detta ske efteråt.

Mötet avslutas: Mötet avslutas gemensamt i den stora cirkeln/i storgrupp. Ge alla möjlighet att kommentera hur de upplevde mötet.

Ansvar och befogenheter ges för att driva processer vidare. Deltagarna får ett rapport-kompendium och eventuellt handlingsplaner, eller också skickas detta ut snarast efter mötet. Arbetet kan efter detta fortsätta i arbetsgrupper eller nätverk.

Praktiska förberedelser

- Möblera en cirkel med samma antal som deltagare
- Möbler grupper/rum med mindre cirklar för dialogerna
- Blädderblock, tuschpennor, mindre pennor, maskeringstejp/frystejp
- Blädderblock/A3/bilder med:

- Humla
 - Fjäril
 - Lagen om rörlighet
 - Fyra principer
 - Hålltider
- Rapportmallar + dialogtips
- Nummer till respektive hållpunkt/agendapunkt/rum
- Post- it med tidpunkter och ”rum”